

॥ ॐ ॥

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

रुतम्भरा (ऋतम्भरा) એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું
બહુજન હિતાય -બહુજન સુખાય

વર્ષ - ૨૭ (એપ્રિલ, મે, જૂન)
VOL - XXVII 2010-11

ISSUE-IV

માનદ તંત્રી - નૈષઠ વ્યાસ
સંકલન - ડૉ. સ.સ. ભિક્ષુ

મુક્તા

પાતંજલ યોગદર્શન - સમાધિપાદ

યોગભિક્ષુ

પતંજલિમુનિએ પાતંજલ યોગદર્શનના સમાધિપાદનાં, તેત્રીસથી ઓગણચાલીસ સુધીનાં સૂત્રોમાં ચિત્તને પ્રસન્ન રાખવાના અને અંતરાયોને ટાળવાના ઉપાયો બતાવ્યા. ઓમ્નો અર્થ જે પરમાત્મા, તેમના ચિંતન-મનનપૂર્વક ઓમ્નો જપ કરવાથી વ્યાધિ, સ્ત્યાન વગેરે નવ ચિત્ત-અંતરાયો - વિઘ્નો ટળી જાય છે અને અંતરાત્માના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે, (અને અંતરાત્માનું જ્ઞાન થવાથી સર્વવ્યાપક ચૈતન્યનું પણ જ્ઞાન થઈ શકે છે). તથા

દુઃખ, દોર્ભનસ્ય વગેરે પાંચ વિક્ષેપોને દૂર કરવા માટે એકતત્ત્વનો અભ્યાસ કરવાનું કહ્યું. “એકતત્ત્વનો અભ્યાસ”ને સૂક્ષ્મ અર્થમાં લઈએ તો પરમાત્મતત્ત્વના ચિંતનમનનમાં ચિત્તને રોકવું - પરોવવું, અને તેને સ્થૂળ અર્થમાં લઈએ તો, કોઈ એક વસ્તુ-પદાર્થમાં એકાગ્રતા કરવાનો અભ્યાસ કરવો. વળી -

તેત્રીસથી ઓગણચાલીસ સુધીનાં સૂત્રોમાં બતાવેલા કોઈપણ ઉપાયથી ચિત્તશુદ્ધિ થાય છે અને શુદ્ધ થયેલું ચિત્ત ઝડપથી ધ્યાનસ્થ - એકાગ્ર થઈ શકે છે. આ બધા સિવાય પણ અનેક ઈષ્ટ ઉપાયો છે તેનો પણ સહારો એકાગ્રતાપ્રાપ્તિ માટે લઈ શકાય છે.

ઉપરોક્ત સઘળા ઉપાયોનો અભ્યાસ

કરીને એકાગ્ર થઈ શકનાર કેવો અધિકાર પ્રાપ્ત કરે છે તે કહે છે :

પરમાણુપરમમહત્વાન્તોડસ્ય વશીકારઃ ॥૪૦॥

ભાવાર્થ : (ત્યારે) અતિઘણું નાનું અને અતિઘણું મોટું, અતિઘણું સૂક્ષ્મ અને અતિઘણું સ્થૂળ તે બધાને ખૂબ સારી રીતે સમજી શકે તેવો મન પર કાબૂ - મનનો કાબૂ આવી જાય છે.

વિસ્તાર : જ્યારે ઉપરોક્ત અભ્યાસ દ્વારા એકાગ્રતા પ્રાપ્ત કરી લેવામાં આવે છે ત્યારે પરમ અણુથી માંડી પરમ મહત્ સુધી કોઈપણ પદાર્થમાં મનને લગાડીએ તો તેમાં તે ચોંટી જાય છે અને તેનું તારતમ્ય આપી દે છે, તેનો છેવટનો નિયોડ રજૂ કરી દે છે. ઉપરોક્ત ઉપાયોનો આશરો લઈને અભ્યાસ કરવાથી મનમાં એટલી એકાગ્રતા અને શક્તિ આવે છે કે તેથી તે પરમ અણુ (પરમ અણુ એટલે અતિનાનું કે જેનાથી નાનું હોઈ ના શકે તે) કે પરમ મહત્ (પરમ મહત્ એટલે અતિમોટું કે જેનાથી મોટું હોઈ ના શકે તે)માં પણ મનને લગાડે તો તેમાં પણ લાગી જાય છે.

સ્થૂળ તત્ત્વમાં સૌથી મોટું આકાશ, ચૈતન્યમાં સૌથી મોટું આત્મ-પરમાત્મતત્ત્વ. પરમ અણુ માટે પણ પરમાત્મા કહી શકાય. પરમાણુ એટલે પરમ અણુ,

અર્થાત્ અતિનાનું જડ તત્ત્વ અને પરમ મહત્ એટલે અતિમોટું જડ તત્ત્વ (જેમ કે; આકાશ) - પણ પરમાણુ એટલે અતિસૂક્ષ્મ અને પરમ મહત્ એટલે સર્વવ્યાપક એવો અર્થ જો લઈએ તો તે થયું ચેતનતત્ત્વ.

અધિકાર પ્રાપ્ત કરેલા મનને જો નાનામાં નાના જડ પદાર્થના રહસ્યને કે મોટામાં મોટા જડ પદાર્થના રહસ્યને પામવા માટે રોકીએ તો તેના રહસ્યને પણ જાણી લે છે. અને જો પરમ અણુ અને પરમ મહત્માં કે જે ઈન્દ્રિય-અગોચર મનાય છે તેમાં રોકીએ તો તેનું રહસ્ય પણ - તેની સાચી માહિતી પણ જણાવી દે છે. અભ્યાસી મન આવી અને આટલી સિદ્ધિને પ્રાપ્ત કરી લે છે.

આવું સિદ્ધ-એકાગ્ર મન-ચિત્ત શામાં આસાનીથી જોડાઈ શકે છે તે નીચેનું સૂત્ર કહે છે;

ક્ષીણવૃત્તેરભિજાતસ્યેવ મહોર્ગહિતૃગ્રહણગ્રાહ્યેષુ
તસ્થ તદંજનતા સમાપત્તિઃ ॥૪૧॥

ભાવાર્થ : વૃત્તિઓ ક્ષીણ થઈ ગઈ છે જેની તેવું ચિત્ત; આત્મામાં કે ઈન્દ્રિયોમાં કે વિષયોમાં - જેમાં પણ લગાડવામાં આવે તેમાં શુદ્ધ સ્ફટિકમણિની જેમ તદ્દરૂપ થઈને સમાધિસ્થ થઈ જાય છે.

વિસ્તાર : જે ચિત્તની ભૌતિક વૃત્તિઓ ક્ષીણ થઈ ગઈ છે અને જેણે પરમાણુથી પરમ મહત્ સુધી સ્થિર થવાની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરી લીધી છે તેવું ચિત્ત પછી “અભિજાતસ્યમણિ” જેવું કામ આપે છે. જે ચિત્તની વૃત્તિઓ ક્ષીણ થઈ ગઈ છે તેને ગ્રહિતૃમાં અર્થાત્ આત્મામાં લગાડો, ગ્રહણ અર્થાત્ ઈન્દ્રિયોમાં લગાડો કે ગ્રાહ્ય અર્થાત્ વિષયોમાં લગાડો તો તેમાં પણ સહેલાઈથી લાગી જાય છે, તદ્દરૂપ થઈ જાય છે. ગ્રહિતૃ, ગ્રહણ અને ગ્રાહ્ય શબ્દો પારિભાષિક છે.

ઈન્દ્રિયો દ્વારા વિષયોનું ગ્રહણ થાય છે તેથી ઈન્દ્રિયોને ‘ગ્રહણ’ કહી. (ગ્રહણ એટલે વિષયોનું ગ્રહણ કરનારી, વિષયોને પકડનારી), ઈન્દ્રિયો જેનું ગ્રહણ કરે છે તે વિષયોને ‘ગ્રાહ્ય’ કહ્યા (ગ્રાહ્ય એટલે ભોગ્ય બનનાર) અને ઈન્દ્રિયો જે (આત્મ) સત્તાથી ક્રિયાત્મક

થઈને વિષયોનું ગ્રહણ કરે છે તેને (આત્મસત્તાને) ‘ગ્રહિતૃ’ કહી. (ગ્રહિતૃ એટલે ભોગવનાર, ગ્રહણ એટલે પકડનાર અને ગ્રાહ્ય એટલે પકડાનાર.) અસ્તુ.

સમાપત્તિ એટલે એકાગ્રતા, અર્થાત્ સમાધિ. તદંજનતા અર્થાત્ તદ્દરૂપ. મન કેવું તદ્દરૂપ થઈ જાય છે? અભિજાતમણિ જેવું. અભિજાત જેવો નવજાત શબ્દ પણ છે. જેમ કે, નવજાત શિશુ.

તાજા જ જન્મેલા બાળકને નવજાત શિશુ કહે છે. નવું જન્મેલું બાળક પરમ પવિત્ર, પરમ શુદ્ધ હોય છે. તેનામાં હજુ કોઈ વિકાર આવ્યો હોતો નથી. આમ તો તે ગંદું છે, ચીકણા પદાર્થોથી લપેટાયેલું છે. આ જગ્યાએ આ ગંદકીની વાત નથી. પણ તે નિર્વિકાર છે તેથી તે નવજાત છે.

અભિજાતમણિ એટલે શુદ્ધ, પારદર્શક સ્ફટિકમણિ. શુદ્ધ સ્ફટિકમણિ પાસે લાલ, પીળો, વગેરે જેવા રંગનો પદાર્થ પડેલો હોય છે તેવા રંગનો તે લાગે છે. જો સ્ફટિકમણિ ઉપર ધૂળ ઇત્યાદિનું આવરણ હોય તો તેની પાસે પડેલા પદાર્થના રંગનું તેમાં પ્રતિબિંબ પડતું નથી. સ્ફટિકમણિ પર રંગનું પ્રતિબિંબ પડે છે ત્યારે તો એમ જ લાગે છે કે તેનો પણ તે જ રંગ છે.

આગળના ઉપાયોનો આશરો લઈને વિઘ્નોથી મુક્ત થયેલું મન, ઉપરોક્ત ત્રણમાંથી જેમાં પણ લગાડવામાં આવે તેમાં અભિજાતમણિની જેમ લાગી જાય છે. જેમ અભિજાતમણિને તેની પાસે પડેલા રંગ સાથે તદ્દરૂપ થવામાં કોઈપણ પ્રકારનો પરિશ્રમ કરવો પડતો નથી, તેમ યોગ્યતાવાળું મન ઉપરોક્ત ત્રણમાંથી - ગ્રહિતૃ, ગ્રહણ અને ગ્રાહ્ય - જેમાં પણ લગાડો તેમાં સરળતાથી લાગી જાય છે. અસ્તુ.

અહીંથી હવે સમાધિના વર્ણનની શરૂઆત થાય છે. ચિત્ત, ઉપરોક્ત ત્રણમાં લાગી જવા લાગે ત્યારે તેને સમાપત્તિ-સમાધિ કહેવામાં આવે છે. મહામુનિ પતંજલિ હવે સમાધિને વિસ્તારથી સમજાવી રહ્યા છે કે જે વિષય ઘણો અગત્યનો છે. અસ્તુ. (ક્રમશઃ)

(“મુક્તા” પુસ્તકમાંથી સાભાર)

નૂતન વર્ષાભિનંદન (તા. ૦૭-૧૧-૨૦૧૦)

સંકલન : પ્રવીણભાઈ શાહ / ભાવેશભાઈ રાવલ

પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવના નવા વર્ષના આશીર્વાદ :

સત્યધર્મગુરુદેવકી જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ, અને એમની જય તો જ આપણી જય. સૌને વંદન - અભિનંદન - આશિષ. નવા વર્ષનો આજે પહેલો દિવસ - શુભ દિવસ. સારા પ્રસંગોએ કંઈક સારું કામ કરવાનું. આજે પહેલું તો એ કે આપણો ચોપડો આપણે જોઈ લેવાનો. આપણી ઉંમર અત્યારે કેટલી થઈ, અત્યાર સુધીમાં આપણે શું શું કર્યું અને શું ન કરવા જેવું કર્યું એ ચોપડો આપણે જોઈ લેવાનો. આપણું જમા-ઉધારનું પાસું જોઈ લેવાનું. ઉધાર વધારે છે કે જમા? ઉધાર વધી ગયું હોય તો એને ઓછું કેમ કરવું. જમાપાસુ કેમ કરીને વધે એના માટે ચિંતાન-મનના કરવાનું. આટલાં વરસો તો આપણી જિંદગીનાં વીતી ગયાં ! પતિ - પત્ની - પુત્ર - બાળકો - મિત્રો - સગાં - સ્નેહીઓ - વહેવાર - પ્રપંચ એ બધાંમાં - પેલા ફૂટબોલના ખેલાડીઓ મેદાનમાં જેમ ફૂટબોલની રમત રમતા હોય છે એમ - ફૂટબોલની જેમ ફેંકાણા ! એમાંથી કેમ કરીને મુક્ત થઈ જવાય - કલ્યાણમાર્ગમાં આગળ વધાય એના માટે પ્રયત્ન કરવો એનું નામ જ મનુષ્ય જીવનની સાર્થકતા.

**રામનામ કી ઔષધિ ખરી ખંત સે ખાય
અંગપીડા વ્યાપે નહીં મહારોગ મીટ જાય.**

રામનામ કહો કે ઓમનામ કહો કે ગુરુનામ કહો, આગળ જે લગાડો તે, પણ મૂળ અધ્યાત્મ - આધ્યાત્મિકતા તો એવી એ ઔષધિ. - ખરી ખંતસે ખાય - વેઠપૂર્વક નહીં, પણ ઉમળકાભેર - ખરા ઉત્સાહથી એનું આચરણ કરે, એને જીવનમાં ઉતારે - રગેરગમાં, નસેનસમાં, રૂંવાડે-રૂંવાડે વ્યાપી રહે તો, અંગપીડા વ્યાપે નહીં અને મહારોગ મીટ જાય !

આ દોહરામાં તો આમ જ કહેવાણું કે અંગપીડા

વ્યાપે નહીં - મહારોગ મીટ જાય. પણ - રામનામની ઔષધિ - પ્રભુનામની ઔષધિ ખાવાથી પણ બસ આટલું જ થાય ! વૈદ્યની દવા ખાવાથીયે અંગપીડા અને ટી.બી. કે કેન્સર જેવા મહારોગ મટી જાય છે, તો ડોક્ટરની દવાથી જે મટી જાય એટલું જ કામ આ રામનામની ઔષધિ કરે ? એટલે આ દોહરામાં થોડો ફેરફાર કરીએ કે, અંગપીડા નહીં, અંગપીડા વ્યાપે નહીં અને ભવરોગ મીટ જાય ! પ્રભુનામની ઔષધિ અને ડોક્ટર-વૈદ્યની ઔષધિમાં કેટલો મોટો ફરક છે ? ! આટલો મોટો ! તો એકથી અંગપીડા જાય ને મહારોગ મીટ જાય. પ્રભુનામમાં તો અંગપીડા વ્યાપે નહીં. આ બહુ જબરદસ્ત વાત છે. અંગપીડા - અંગની પણ પીડા - કેવી છે ? “અસાધ્ય”. જેવા અંગમાં આપણે છીએ એવા અંગમાં અંગપીડા જવાના અને ખબરેય નહીં પડે કે ક્યારે આપણું પતન થઈ જશે, કે સારા અંગમાં આપણું ઉત્થાન થઈ જશે ?

અંગ આપણો કેવો છે તે જીવનમાં મહત્વની બાબત છે. તો એ અંગની પીડા વ્યાપે નહીં, અંગની અસરેય ન થાય. આપણે આપણા ગુરુસંતોના સાત્ત્વિકમાં રહીને એમનામય બની ગયેલા છીએ. એ વિચારસરણીમાં આળોટી રહ્યા છીએ. એમાંથી આઘા કે પાછા - બીજો અંગ કાંઈ જ ન કરી શકે. એ પોતાનામાં જ મસ્ત. નિજાનંદમાં જ મસ્ત. પ્રભુનામની ઔષધિ ખાય તેને અંગપીડા વ્યાપે નહીં, બહારનો અંગ લાગે નહીં અને ભવરોગ મીટ જાય !

પુનરપિ મરણં પુનરપિ જનનમ્

પુનરપિ જનની જઠરે શયનમ્

એ ચક્રાવામાંથી ધીમેધીમે મુક્ત થઈ જાય. ભવરોગ મટી જાય. રામનામની ઔષધિ, પ્રભુનામની ઔષધિ, ગુરુનામની ઔષધિ, સંતનામની ઔષધિ એવી છે જે અંગની પીડા વ્યાપવા દેતી નથી અને જનમ આપણો સાર્થક કરે છે.

તા. ૨૬-૧૨-૨૦૧૦, રવિવાર, મુ. પલિયડ (વેડા) મુકામે ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુ બોધોત્સવ નિમિત્તે

પ. પૂ. ગુરુદેવનાં આશીર્વાચન

સંકલન : શશિકાન્ત પટેલ

“નિર્વિકલ્પ મુક્તિધામ” શ્રી નાથાભાઈ અમથાભાઈના ખેતરમાં મુ. પલિયડ (વેડા), તા. કલોલ, જિ. ગાંધીનગર મુકામે તા. ૨૬-૧૨-૨૦૧૦ રવિવારના દિવસે “ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિર”ની સ્મૃતિમાં ૩૨મા ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુ બોધોત્સવના ઉત્સવની ઉજવણી પ્રસંગે પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજે ટેલિફોન ઉપર આપેલ આશીર્વાચનને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયાસ કરેલ છે.

સત્યધર્મગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય.

સર્વે સદ્ધર્મ પ્રેમીઓનું સ્વાગત - વંદન - અભિનંદન - આશિષ.

ઉપસ્થિત તમારામાંથી ઘણાં આ સ્થાનની મહત્તા જાણો છો. ૧૯૭૮ની સાલમાં ડિસેમ્બર મહિનામાં આ સ્થાન ઉપર પરમાત્માની અસીમ કૃપાથી ખૂબ જ અલૌકિક આધ્યાત્મિક કાર્યક્રમનું આયોજન થયેલ અને અતિભવ્ય રીતે તે સંપન્ન થયેલ. અત્યારે તમો સૌ જ્યાં બેઠાં છો તે આખું સોળ વીધાનું ખેતર કાર્યક્રમ માટે રોકી લીધું હતું. તેમાં એકસો ઘાસની કુટીર બનાવેલ. કુટીરમાં ગાયના છાણથી લીંપણ કરેલ. દરેક કુટીરમાં ખાટલો, ગાદલું, રજાઈ, ઓશીકું રાખવામાં આવેલ. દરેક સાધકને સ્વતંત્ર એક એક કુટીર આપવામાં આવેલ. ઉપસ્થિત સર્વેને સવારે મસાલાવાળું દૂધ તથા નાસ્તો, બપોરે તથા રાત્રે જમવાનું આપવામાં આવતું હતું. સ્નાન માટે ગરમ પાણીની વ્યવસ્થા હતી. દરેક સાધકે પોતાપોતાની કુટીરમાં બેસી સવાર અને સાંજ ત્રણ - ત્રણ કલાક ગાયત્રી મંત્રના જાપ કરવાના હતા. આ ઉપરાંત વિશાળ સભામંડપ બાંધેલ, તેમાં સવારે

તથા રાત્રે પા.યો.દ. ઉપર સત્સંગ પ્રવચન થતું. ક્યારેક સવારે તો ક્યારેક બપોરે, તો ક્યારેક સાંજે નિત્ય સૌ ધૂન બોલતા બોલતા ફેરીમાં જતા. આખા સમિયાણાની ફરતે કંતાનના કાપડની વાડ બાંધેલ. તેની ઉપર લગભગ એક એક મીટરને અંતરે “ઓમ્ ગુરુ ઓમ્” અંકિત ધજાઓ લગાવેલ. દરેક કુટીર ઉપર પણ ધજાઓ લગાવેલ. આ નવ દિવસની શિબિરને “ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિર” તરીકે જાહેર કરેલ તથા શિબિરના સ્થળને “નિર્વિકલ્પ મુક્તિધામ” નામ આપવામાં આવેલ. આખો સમિયાણો એવો તો અલૌકિક લાગતો હતો કે એમ જ અનુભવાય કે જાણે સ્વર્ગ અહીં જ ઊતરી આવ્યું છે ! શિબિરમાં ઠેરઠેર સૂચના દર્શાવતાં બોર્ડ મૂકેલાં. તેમાં લખેલું કે, કોઈએ પણ ક્યાંય પાઈપેસો મૂકવો નહીં. વળી, શિબિરમાં ભાગ લેનાર શિબિરાર્થી પાસેથી પણ એક પણ રૂપિયો લેવામાં આવેલ નહીં. તદ્દન નિ:શુલ્ક રાખેલ. શરત માત્ર એક જ હતી કે, શિબિરના દરેક કાર્યક્રમમાં દરેક શિબિરાર્થીએ પ્રેમપૂર્વક ભાગ - લાભ લેવાનો. શિબિરની મુલાકાતે આવેલ ખબરપત્રીઓએ પોતાનાં સામયિકોમાં આ શિબિરને “સત્યુગની શિબિર” કહેલી. શિબિરાર્થીઓ તથા આયોજકોએ ખૂબ જ પ્રેમ, ભક્તિ, ઉમંગથી શિબિરનો લહાવો લીધો હતો. સૌ કોઈને જીવનભર અવિસ્મરણીય સ્મૃતિ રહે તેવું શિબિરનું આયોજન થયેલ. તે સમયે જે અદ્વિતીય સાત્ત્વિક કાર્ય આ પવિત્ર ભૂમી ઉપર થયેલ તે સાત્ત્વિકતાનાં સ્પંદનો હાલમાં પણ આ ભૂમી ઉપર તથા વાતાવરણમાં હોય જ તે સ્વાભાવિક છે. તો હાલમાં પણ ત્યાં ઉપસ્થિત સૌ કોઈને તે સાત્ત્વિક સ્પંદનોનો લાભ મળવાનો જ. તો, સૌ કોઈએ તે પવિત્ર સાત્ત્વિક

વાતાવરણમાં કાર્યક્રમમાં એકલીન થઈ તેનો પૂરેપૂરો લાભ લેવાનો પ્રયત્ન કરવાનો. આ બધી વાત આપણે દર વખતે કરીએ છીએ. કેમકે, જે સદ્ધર્મ - પ્રેમીઓ પ્રથમ જ આવતા હોય તે સૌ કોઈને આ કાર્યક્રમની તથા સ્થળની મહત્તા સમજાય. જો મહત્તા સમજાઈ હોય તો જ તેમાં વધુ ઉમંગથી લાભ લેવા પ્રેરાય.

પહેલાં તો, અમે આપણા ઓમ્ પરિવારના દરેક કાર્યક્રમમાં અચૂક હાજર રહેતા હતા. સૌ કોઈને રૂબરૂ મળાતું હતું. દરેકના કુટુંબના ખબરઅંતર પૂછાતા હતા. વળી ખાખરિયાટપ્પાના દરેક ગામમાં અમારા પ્રેમી રહે. પહેલાં તો એ દરેક ગામ જતા. પ્રેમીઓના ત્યાં રોકાતા. દરેક ગામમાં સૌની સાથે જીવનઉપયોગી સત્સંગ થતો. સાથે સાથે દરેકની કૌટુંબિક સ્થિતિથી પણ માહિતગાર રહેવાતું. બધાંની સાથે ખૂબખૂબ સાત્વિક આનંદ કરતા. પરંતુ હવે અવસ્થાને કારણે શારીરિક સ્થિતિ નરમ-ગરમ રહેતી હોવાથી ક્યાંય જવાતું નથી. “ગુરુપૂર્ણિમા” તથા “ઓમ્જયંતી” આ બે જ કાર્યક્રમમાં કરેડીયા કરીને ઉપસ્થિત રહેવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ અને જેટલો સમય બેસી શકાય તેટલું બેસીએ છીએ, તે પણ તમારા સૌના આનંદ અને સંતોષ માટે ઉપસ્થિત રહીએ છીએ. તમારા સૌનો અમારા પ્રત્યેનો નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ અમને ખેંચી લાવે છે. બાકી તો અમારા નિવાસસ્થાન “ધર્મભેઘ”ના ઝાંપા બહાર પણ નીકળતા નથી. જોકે હવે તો તમો સૌ બરાબર તૈયાર થઈ ગયા છો, તેથી અમારી સ્થૂળ ઉપસ્થિતિ ન હોય તોપણ તમો સૌ શિસ્તબદ્ધ રીતે પ્રેમ - ઉત્સાહ - આનંદ - ઉમંગથી કાર્યક્રમ ઊજવી સાત્વિક આનંદ પ્રાપ્ત કરો છો. અમે પણ કાર્યક્રમમાં ભલે સ્થૂળ રીતે ઉપસ્થિત નથી રહી શકતા, પરંતુ મનથી સૂક્ષ્મ રીતે તો ત્યાં સતત ઉપસ્થિત જ રહેતા હોઈએ છીએ. અમારાં કલ્પનાચક્ષુ દ્વારા ત્યાંનું ચિત્ર જોતા હોઈએ છીએ કે તમો સૌ કેવા આનંદથી ઉત્સવ ઊજવી રહ્યા છો !

આ શિબિરની યાદમાં દર વર્ષે ડિસેમ્બર માસના છેલ્લા રવિવારે ખેતરમાં - શિબિરના સ્થળ એવા નિર્વિકલ્પ મુક્તિધામમાં, ઓમ્ ભગવાનના

ધ્વજરોહણનો જે કાર્યક્રમ ઊજવાય છે તેની સાથોસાથ ત્રિશ્લુબોધોત્સવનો કાર્યક્રમ પણ ઊજવીએ છીએ. આજના આ કાર્યક્રમમાં ખાસ ઉપસ્થિત રહી કાર્યક્રમનો અમોઘ લાભ લેવા માટે લંડનથી શ્રી સુરેશભાઈ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રી પુષ્પાબહેન ત્યાં પધારેલ છે. તો શ્રી સુરેશભાઈ અમારા પ્રતિનિધિ તરીકે ડૉ. શ્રી સ. સ. ત્રિશ્લુજીને શાલ ઓઢાડશે. ડૉ. શ્રી સ. સ. ત્રિશ્લુજી અમારા પ્રતિનિધિ તરીકે શ્રી સુરેશભાઈ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રી પુષ્પાબહેનને ઓમ્ભગવાનની પ્રસાદીરૂપે ખેસ ઓઢાડશે, તથા શ્રી ગુરુધ્યાન ત્રિશ્લુજીના પ્રતિનિધિરૂપે ડાકોરથી ઉપસ્થિત શ્રી રાજુભાઈને ડૉ. શ્રી સ. સ. ત્રિશ્લુજી શાલ ઓઢાડશે. આપણે કાયમ જણાવીએ છીએ કે ઓમ્ભગવાનની પ્રસાદીરૂપે ઓઢાડવામાં આવતા આ વસ્ત્રને કોઈએ સામાન્ય વસ્ત્ર નથી સમજવાનું, પરંતુ તેને સૂક્ષ્મ કવચ સમજવાનું છે. ઓઢાડવામાં આવતું આ વસ્ત્રરૂપી કવચ શું કામ કરે છે? બહારની આસુરી શક્તિને, દુર્ગુણોને આપણી અંદર પ્રવેશતાં રોકે છે. તથા આપણી અંદર રહેલ સાત્વિકતાને, સદ્ગુણોને બહાર જતા અટકાવે છે. આમ, આ પ્રસાદીરૂપી વસ્ત્ર એક સૂક્ષ્મ કવચનું કામ કરે છે એમ સમજવાનું છે. પરમકૃપાળુ પરમાત્માની અહૈતુકી કૃપા થકી જ તમો સૌ આ પ્રસંગ હળીમળીને આનંદથી શિસ્તબદ્ધ રીતે ઊજવી સત્સંગનો લહાવો લઈ રહ્યા છો તે ઘણી જ ઉત્તમ બાબત છે.

જીવનમાં સત્સંગની ઘણી જ મહત્તા છે.

સત્સંગની મહત્તા માટે તુલસીદાસજીએ કહ્યું છે કે,

“એક ઘડી આધી ઘડી, આધી મેં પુની આધ;

તુલસી સંગત સાધુ કી, હરે કોટી અપરાધ.”

તુલસીદાસજીએ સત્સંગનો મહિમા સમજાવતાં શું કહ્યું છે? “એક ઘડી આધી ઘડી, આધી મેં પુની આધ;” આપણે અહીં ઘડીનો અર્થ કલાક સમજીએ. તો એક કલાકનું અડધું = અડધો કલાક, અને તેનું પણ અડધું = પા કલાક થાય. આમ, આટલા અલ્પ સમય માટે પણ જો સંતનો, ગુરુજનનો સંગ થાય, એટલે કે તેમના સાંનિધ્યમાં બેસવાનું અહોભાગ્ય મળે તો શું થાય ?

“હરે કોટી અપરાધ” આપણા કોટી કહેતાં કરોડો અપરાધરૂપી પાપોનો નાશ થાય છે અને પુણ્યનો ઉદય થાય છે. કેમકે, જ્યારે પણ આપણે સંતજનોના - ગુરુજનોના સાંનિધ્યમાં બેસીએ છીએ ત્યારે તેઓ આપણી સાથે કાંઈ ગામગાપાટા નથી કરતા, પરંતુ જીવનમાં અતિઉપયોગી એવી જીવનપાથેયરૂપી સાચી સમજણનો સત્સંગ કરે છે, આપણને તે સમજાવે છે. તેમાંથી એકાદ સમજણ પણ આપણા હૃદય સોંસરવી ઊતરી જતાં આપણું સમગ્ર જીવન બદલાઈ જાય છે. પરિણામે આપણે સાત્ત્વિકતાના - સત્યના રાહ તરફ વળીએ છીએ. એથી દુષ્ટકર્મોનું આચરણ કરતા અટકી જઈએ છીએ અને સત્કર્મોનું આચરણ કરવા પ્રેરાઈએ છીએ. આમ, આપણાં સત્કર્મોનું જોર વધતાં આપણાં પાપકર્મો અને તેનાં પરિણામસ્વરૂપ દુઃખોમાંથી મુક્તિ મળે છે અને પુણ્યનો ઉદય થાય છે પરિણામે સુખશાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે. તો, આવી મોટી મહત્તા સત્સંગની - સંતજનોની - ગુરુજનોની સંગતની છે. તે દ્વારા પ્રાપ્ત થતાં સુખ-શાંતિ અમૂલ્ય છે. તે સમજાવતાં કહું છે કે,

“સાત સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરી એક તુલા અંગ;
તુલસી તાહી સકલ મીલે, તુલે ન લવ સત્સંગ.”

તુલસીદાસજીએ સત્સંગનું મૂલ્ય-મહત્તા સમજાવતાં શું કહ્યું છે? “સાત સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરી એક તુલા અંગ;” અને મોક્ષના ગ્રાજવાને બે છાબડાં હોય છે. એક છાબડામાં સાત સ્વર્ગનું અને મોક્ષનું સુખ મૂકવામાં આવે અને બીજા છાબડામાં ખૂબ જ અલ્પ સમય માટે થયેલ સત્સંગથી મળેલ સુખને મૂકવામાં આવે. જો આમ કરવામાં આવે તો કયું છાબડું નીચે જાય છે?

“તુલસી તાહી સકલ મીલે, તુલે ન લવ સત્સંગ”.

જે છાબડામાં ખૂબ જ અલ્પ સમય માટે થયેલ સત્સંગમાંથી મળેલ સુખ મૂકવામાં આવ્યું હોય તે છાબડું નીચે જાય છે. તો આમ સત્સંગના સુખ આગળ એકબે નહીં, પરંતુ સાતસાત સ્વર્ગનાં તમામેતમામ સુખની

પણ કોઈ વિસાત નથી, તે તુચ્છ છે. આમ, સત્સંગનો, સંત સમાગમનો આનંદ અનેરો છે. તે દ્વારા પ્રાપ્ત થતું સુખ કલ્પનાતીત છે, અમૂલ્ય છે, અમોઘ છે.

આવા આધ્યાત્મિક ઉત્સવોમાં જેટલો સમય આપણે ઉપસ્થિત રહીએ છીએ તેટલા સમય પૂરતો આપણને સંતજનોના, ગુરુજનોના સંગનો તથા તેઓ દ્વારા સત્સંગનો લહાવો પ્રાપ્ત થાય છે. જેમ વીજળીના ઝબકારે મોટી પરોવીએ તેમ સંતની, ગુરુજનની સત્સંગની એકાદ વાત પણ જો આપણા હૃદયને સ્પર્શી જાય છે, તો જીવનની દિશા બદલાઈ જાય છે - આપણો બેડો પાર થઈ જાય છે. મનુષ્યજન્મ સાર્થક થઈ જાય છે. આ સંત - ગુરુજન કેવા હોય? પંચકેશ વધાર્યા હોય કે માથે મુંડો કરાવ્યો હોય, કે શરીરે ભસ્મ લગાવી હોય, કે અમુક પ્રકારનાં જ વસ્ત્ર ધારણ કર્યા હોય તેને જ સંત સમજવા? તેને જ ગુરુજન સમજવાના! ના, એમ નથી સમજવાનું. પરંતુ, જેમણે જીવ-જગતના કલ્યાણને જ પોતાનું જીવનકાર્ય માન્યું હોય; વિચાર વાણી, વર્તનથી જેઓ સતત પોતાના જીવનના આ એક માત્ર ધ્યેયમાં જ સતત કાર્યરત હોય; અને આમ કરવામાં પોતાને પડતી તકલીફોને - કષ્ટોને તકલીફ કે કષ્ટ ન સમજતાં તેમાં પણ સતત આનંદમય રહેતા હોય તે સંત છે, ગુરુજન છે. પછી ભલેને તેમણે પંચકેશ વધાર્યા ન હોય, કે માથે મુંડો કરાવ્યો ન હોય, કે શરીરે ભસ્મ લગાવી ન હોય, કે અમુક જ પ્રકારનાં વસ્ત્ર ધારણ કર્યાં ન હોય. તમો સૌ પણ તમારી શક્તિ મુજબ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે લોકકલ્યાણનાં કાર્યમાં સહભાગી થતા જ રહ્યા છો. પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે આ માટેની તમારી અભિરુચિ દિન દો ગુની, રાત ચો ગુની - ખૂબખૂબ વધે. પરમાત્મા તમને સૌને લોક કલ્યાણના કાર્યમાં સહભાગી થવા માટે વધુ ને વધુ શક્તિ આપે.

તમો સૌ ખૂબ જ આનંદઉત્સાહથી ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુ બોધોત્સવના કાર્યક્રમની ઉજવણી કરો. આ માટે સૌએ મનને છૂટું મૂકી દેવાનું છે. મનને છૂટું મૂકી દેવાનું એટલે એમ નહીં સમજવાનું કે, આ તો ડો. સ. સ. ભિક્ષુજનો કાર્યક્રમ છે. પરંતુ, એમ સમજવાનું છે

કે, આ કાર્યક્રમ મારો પોતાનો જ છે અને ડૉ. સ. સ. ત્રિકુલ તથા બીજાં સૌ મને તેમાં મદદ કરી રહ્યાં છે. આવી સમજણ સાથે ખૂબ જ આનંદઉમંગથી કાર્યક્રમની ઉજવણીમાં ભાગ લેવાનો. જો આવી સમજણ સાથે કાર્યક્રમમાં ભાગ લેશો, તો જ તેનો સાચો લાભ પ્રાપ્ત થશે. પરંતુ, આ કાર્યક્રમ મારો નથી, પરંતુ ફલાણાભાઈનો છે તેમ માની સંકોચ અનુભવીએ, અતડા રહીએ તો નુકસાનીમાં જઈએ. તેનો સાચો આનંદ પ્રાપ્ત થાય નહીં. બત્રીસ જાતનાં ભોજનનો થાળ સામે પડ્યો હોય તો પણ ભૂખ્યા રહીએ તેવી સ્થિતિ થાય.

ગુરુપૂર્ણિમાની પત્રિકામાં આગળના પાને અમારા ફોટા નીચે પંક્તિઓ મૂકી હતી :

“હાડયામડાં બહુ બહુ ચૂંથ્યાં, ચાખોજી મધ મીઠું !
બહુ દિવસથી ખોળું હું તમને, આજે મુખડું દીઠું.

તો પરમાત્માની પ્રેરણાથી તેના ઉપરથી હમણાં નવી પંક્તિ બનાવી છે :

હાડયામડાં હવે ન ચૂંથું, લાધું મધનું પીપ;

ગુરુશરણ મળ્યું “ભિક્ષુ”ને, ન રહી મૃત્યુની બીક.

જીવનમાં ભૌતિક ભોગો તો ખૂબખૂબ ભોગવ્યા, ખૂબખૂબ માણ્યા, પરંતુ, હવે સદ્ગુરુદેવનું સાનિધ્ય-શરણ પ્રાપ્ત થયું છે અને સદ્ગુરુદેવની કૃપારૂપે શાશ્વત સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવાની સાચી સમજણના સત્સંગરૂપી મધનું પીપ પ્રાપ્ત થયું છે, અને તે સમજણને સમજ્યા પછી હવે મૃત્યુનો ભય રહ્યો નથી. મૃત્યુ એ ખરેખર શું છે તેની તાત્વિક સમજણ સદ્ગુરુદેવની કૃપાથી જાણી લીધી છે.

આધુનિક સાધનોની સગવડ હવે ઉપલબ્ધ છે. આયોજકો વ્યવસ્થા ગોઠવે છે તેથી આ દશ-પંદર મિનિટ તમારા સૌ સાથે સત્સંગ થઈ શક્યો. તેમાં સૌએ સંતોષ માનવાનો છે. ફરી ફરી તમને સૌને અમારા ખૂબખૂબ આશિષ છે. પરમાત્મા સૌ કોઈને મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા કરવા માટે વધુ ને વધુ સાનુકૂળતા કરી આપે તેવી પ્રાર્થના.

સત્યધર્મગુરુદેવની જય, સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને તેમની જય તો જ આપણી જય.

-અસ્તુ

મણિનગરમાં ઓમ્પરિવારના આધ્યાત્મિક-ક્રાંતિકારી ગરબા

તાલીમકેન્દ્ર - મણિનગર (તા. ૧૦-૧૦-૨૦૧૦)

સંકલન : પ્રવીણભાઈ શાહ, ભાવેશભાઈ રાવલ

પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવ રચિત ક્રાંતિકારી - આધ્યાત્મિક ગરબાનો એક કાર્યક્રમ મણિનગર તાલીમકેન્દ્રમાં ઊજવાયો. કાર્યક્રમની શરૂઆત સ્વાધ્યાયથી થઈ. રાત્રે ૯-૦૦થી ૯-૩૦ સ્વાધ્યાય કર્યો. ૯-૩૦ વાગ્યે ગરબા ચાલુ થયા. ગરબામાં ફક્ત બહેનોએ જ ફરવાનું. ભાઈઓ - વડીલો માટે બેસવાની વ્યવસ્થા હતી. શ્રી વિરેનભાઈ- મહેન્દ્રભાઈ, રેખાબેન ગરબા ગવડાવે. મનીષભાઈ - ભાવેશભાઈ વાજિંત્રો સંભાળે એ પ્રમાણેની ગોઠવણ કરી હતી.

પહેલે નોરતે મા વિનવું હું તમને

કામ-ક્રોધ ચપટીમાં ચોળો,
રે...મા વિકારદૈત્યને રોળો.

લગભગ ૧૦=૦૦ વાગ્યે પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવ પધાર્યા. ડૉક્ટરશ્રી સદ્ગુરુ સમર્પણ ત્રિકુલએ મોટેથી જય બોલાવી : સત્યધર્મગુરુદેવ કી જય. ઓમ્ નામઃ પાર્વતીપતયે હર હર મહાદેવ... હર.

શ્રી ગુરુદેવનાં આશીર્વાચન :

સત્યધર્મ ગુરુદેવ કી જય. સૌનું સ્વાગત - સૌને વંદન - અભિનંદન - આશિષ. ગરબા બહુ સરસ રીતે ગવડાવે છે. કોણ ગવડાવે છે? વિરેનભાઈ અને મહેન્દ્રભાઈનો અવાજ ઘણો સારો છે. અવાજ ભારે એટલે ગવડાવવામાં બહુ સારું રહે. બહુ દૂર દૂર સુધી સાંભળી શકાય. એક બહેનનો પણ અવાજ સંભળાતો હતો- રેખાબેનનો. ! કેનેડાથી, અમેરિકાથી દમાભાઈ,

ગોપાલભાઈ બધાંના ફોન આવે છે. તમને સૌને યાદ કરે છે.
અમે અહીં આવ્યા ત્યારે કયો ગરબો ચાલતો હતો ?

મા... એવા તે ગઢથી ઊતર્યા મા ગાયત્રી
જેનું વર્ણન કરી ના શકાય રે શુદ્ધિદાત્રી.
અને એ પછી...

સોહમ્ સોહમ્ ગાય, માજી તારો ગરબો સોહમ્ ગાય;
શ્વાસે શ્વાસે જપાય, માજી તારો ગરબો સોહમ્ ગાય;
રમતો ધૂમતો સદાય, માજી તારો ગરબો સોહમ્ ગાય.

બન્ને ગરબા બહુ જ સરસ રીતે ગવડાવતા હતા. ઘણી પ્રેક્ટિસ કરી હોય એમ લાગે. જે પદ્ધતિથી હું ગવડાવવા ઈચ્છું એ રીતે જ બરાબર ગવડાવવામાં આવતા હતા. અતિસુંદર ! અમને ઘણો સંતોષ થયો. સૌ ઓમ્પરિવારની ઈચ્છા હોય કે વધુમાં વધુ લાભ લઈએ. આપણે એમ ઈચ્છીએ કે આપણાં બાળકો આવા કાર્યક્રમમાં ભાગ લે. ગરબાના શબ્દો એમના કાને પડે - સાંભળે - સમજવાનો પ્રયત્ન કરે - સારા સંસ્કાર પડે. ખરાબ - દૂષિત વાતાવરણથી બચી શકે. ખરેખર તો નવેનવ દિવસ ઓમ્પરિવાર આવો કાર્યક્રમ કરે એમ મનમાં ઈચ્છા થાય. પણ, આપણે પહોંચી વળીએ નહીં. મારી તબિયત નરમ-ગરમ ખૂબ રહે, નહીંતર તો હું જ જોડે રહીને તમે બધાં, બધે પહોંચી વળો એવું કંઈક આયોજન કરીએ. કારણ કે, આપણા ઓમ્પરિવારનો જે મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે - સંસ્કાર વારસાનું આરોપણ - એનો નવ દિવસનો આ અદ્વિતીય મોકો કહેવાય. એ દિવસોમાં આખો માનવમહેરામણ હેલે ચઢ્યો હોય. એની સાથે સાથે આપણે પણ લાભ લઈએ અને દઈએ. આ તો ઘરથી આટલું નજીક છે એટલે હિંમત કરીને આવીએ છીએ. હવે પછી ઓમ્જયંતીનો કાર્યક્રમ આવશે ત્યારે પણ તમે લાભ લેશો.

હવે પછી શું કાર્યક્રમ છે? બીજા ગરબા ગવડાવવાના છે? ગરબા ગાતાં ગાતાં જે બહેનોને વધુ થાક લાગી જાય તેમણે આરામ કરી લેવાનો. ગરબો વહેલો નંદવાય એમ ના થવું જોઈએ. શ્વાસ લઈને સો

ગાઉ જવાય. જરૂર લાગે તો, વચ્ચે બે મિનિટનો આરામ કરી લેવાનો. આ વાત અમારે તમને ખાસ કરવાની હતી. આમાં તો એકલા સંસ્કારની વાત નથી, શરીરને કસવાનું પણ છે. માફકસર - પદ્ધતિસર ગરબા ગાઈએ તો એક પ્રકારનો વ્યાયામ જ છે. શરીરમાંથી કેટલાય પ્રકારના વ્યાધિઓ નીકળી જાય. ગરબામાં ફરતા હોઈએ - શ્વાસ ચઢેલો હોય - એ વખતે બોલવાનું પણ થાય. “પ્રચ્છર્દનવિધારણાભ્યાં વા પ્રાણસ્ય” મનને પ્રસન્ન કરવાના ઘણા બધા ઉપાયોમાંથી આ પણ એક ઉપાય. શ્વાસને જોશથી બહાર ફેંકીને બહાર રોકી રાખવો. પ્રાણને - શ્વાસને અતિઝડપથી બહાર ફેંકીને બહાર જ રોકી રાખવો અને પછી ધીમેધીમે શ્વાસ અંદર લેવો. (ભસ્ત્રિકા પ્રાણાયામ).

હવે પછી તમારો જે કાર્યક્રમ હોય તે આગળ વધારો. સત્યધર્મગુરુદેવ કી જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય. ભાઈઓ એકલા ગરબામાં ફરે એ રીતે એકબે ગરબા ગવડાવવામાં આવ્યા. બહેનોને આરામ આપવામાં આવ્યો.

થોડીવારના વિરામ પછી શ્રી ગુરુદેવે સત્સંગ આગળ વધારતાં કહ્યું : આપણા આ શરીરરૂપી દુર્ગનું રક્ષણ કરનારી જે શક્તિ - એ નવ ચક્રો - શરીરનાં જે નવ ચક્રો - તેની શક્તિને ઉત્તેજિત કરવી - જાગૃત કરવી - એને હચમચાવવી - એની સુષુપ્ત અવસ્થાને તોડવી, ખૂબ જ અગત્યની - અલૌકિક વાત આપણે કરી રહ્યા છીએ. શ્રોતા અને વક્તાની યોગ્યતા પ્રમાણે આવી નવી નવી વાતો પર બોલવાનો આધાર હોય છે. તાત્વિક રીતે તો જેટલી વાતો કરીએ એટલી ઓછી જ છે.

આપણે જે રીતના ગરબાના આયોજનમાં માનીએ છીએ, જે રીતના ગરબા આપણે કરીએ છીએ તેમાં તન-મન અને ધનની - ત્રણેની શુદ્ધિ થાય છે. તો આજે જે રીતના ગરબા થાય એ રીતના ગરબા જો નવેનવ દિવસ થાય, તો આખા વરસ માટે તંદુરસ્તી

જળવાઈ રહે. પણ એમાં અતિરેક ના થવો જોઈએ. આ બહુ કાળજી રાખવાની છે. માણસ જ્યારે ઉત્સાહમાં આવી જાય છે ત્યારે ઉત્સાહમાંથી અતિઉત્સાહમાં ચાલ્યો જાય છે. કાં તો પ્રમાદમાં જ પડ્યો રહે કે અતિઉત્સાહમાં ચાલ્યો જાય એમ નહીં. મધ્યમ - મધ્યમ. મધ્યમ - મધ્યમ. તારને ઢીલા નહીં છોડ, નહીંતર સૂર નહીં નીકળે. તારને વધુ મત કસ, તાર તૂટી જશે. મધ્યમ - મધ્યમ. તો જ સમૂહમાં વ્યાયામનો આપણો ઉત્સાહ જળવાઈ રહે. આ રીતનો નવ દિવસનો આપણે જે લાભ લઈએ અને દસમે દિવસે શરીરનું વજન કરીએ તો ખબર પડે કે કેટલું વજન ઊતર્યું? આપણા યથાર્થભાઈ! એ તો વજન ઉતારી જ નાખે. બહુ જ જુસ્સા સાથે રમતા હતા. ઝભ્ભો પૂરેપૂરો પલળી ગયો હતો. સૌ પોતાની શક્તિ-ભક્તિ અને મતિ પ્રમાણે રમતાં હતાં, ગરબા ગાતાં હતાં. અને એ જોવા માટે જ અમે, તબિયત નરમ હોવા છતાં આવીએ છીએ. તમને આવા ભાવવિભોર - ભાવવિભોર! જોઈને અમને કેટલો આનંદ થાય! અમે પણ ભાવવિભોર થઈ જઈએ એ તમને જોવા મળે. પરસ્પર દેવો ભવ! બાકી તો અમે ઘરે અમારી ખુરસીમાં બેઠા હોઈએ. નિયમિત આવનારા ભક્તોને જ ખબર હોય કે અમારું બોલવાનું કેટલું ઓછું

હોય! બે ચાર શબ્દો બોલ્યા : હા કે ના, હા કે ના. આ તો અહીં તમને બધાંને જોઈને બોલવાનું મન થાય. તમને જોઈને અમને ઉત્સાહ આવે. અમને જોઈને તમને ઉત્સાહ થાય. પરસ્પર દેવો ભવ!

આવું બધું આયોજના કરવું એ કેટલી મોટી જવાબદારીનું કામ છે! પણ અમુકઅમુક ભાઈઓ અને બહેનો આવી જવાબદારી લેવા તૈયાર હોય છે એટલે જ અમે સ્વીકૃતિ આપીએ છીએ. એટલે અમે પહેલાં કહ્યું ને કે, આ ગરબા તો નવેનવ દિવસ થવા જોઈએ, થાય તો કેલું સરસ? પણ નવેનવ દિવસ કરી દેવાના નથી. આ એક દિવસ જ પૂરતો છે - પર્યાપ્ત છે. જેટલું થોડું એટલું વધારે મીઠું. એટલે આપણે તો એક દિવસ માટે જ ગરબાનો કાર્યક્રમ રાખીશું. આરતીનો કાર્યક્રમ થઈ જાય એટલે અમે નીકળીશું. તમે તમારો કાર્યક્રમ - જે હોય તે આગળ ચલાવશો. સત્યધર્મગુરુદેવ કી જય.

રાતના ૧૧-૩૦ વાગ્યા હતા. આરતી અને પ્રસાદનો કાર્યક્રમ થયો. રાત્રે ૧૨-૩૦ વાગે સૌ વિખરાયાં. આનંદ અને ઉત્સાહભર્યા વાતાવરણમાં કાર્યક્રમ સંપન્ન થયો.

સત્યધર્મગુરુદેવ કી જય.

ઓમ્ ગુરુદેવ જયંતી

સંકલન : મિનિષ બી. પટેલ

તા. ૦૧-૧૧-૨૦૧૦ના રોજ ઓમ્જયંતી નિમિત્તેનો કાર્યક્રમ શાકુન્તાલ બંગ્લોઝ, ઘાટલોડિયા મુકામે યોજાયો. કાર્યક્રમની શરૂઆત સ્વાધ્યાયથી થઈ. સ્વાધ્યાય પૂર્ણ થયા બાદ ડૉ. ભિક્ષુજીએ કહ્યું કે, “આજે ઓમ્ગુરુદેવ જયંતી છે તથા સાથે એક વ્યક્તિની નવા જન્મની જન્મજયંતી પણ છે, અને તે વ્યક્તિ શ્રી નૈષધભાઈ વ્યાસ છે. પૂ. ગુરુજીના આશીર્વાદથી કેવી વિકટ પરિસ્થિતિમાંથી બહાર

અવાય તે આપણે તેમના દ્વારા સાંભળીએ.

શ્રી નૈષધભાઈ સ્ટેજ ઉપર આવ્યા અને તેઓએ જે કહ્યું તે કોઈપણ વ્યક્તિ માટે દૃષ્ટાંત સમાન બની રહ્યું. તેમણે કહ્યું કે, “પૂ. ગુરુજી પાસેથી વર્ષોથી સાંભળીએ છીએ કે, આહાર અને વિહારની નિયમિતતા જાળવવાથી આપણા શરીરને ફાયદો થાય છે. આહાર અને વિહારની અનિયમિતતાથી નુકસાન થાય છે એનું ઉદાહરણ હું પોતે છું. જીવનમાં આહાર

અને વિહારની અનિયમિતતાથી મને જીવલેણ રોગો થયા. બીમારીમાંથી બહાર નીકળ્યા પછી નિયમિતતાપૂર્વક જીવવા લાગ્યો છું. પૂ. ગુરુજીની વાતોનું જીવતુંજાગતું ઉદાહરણ હું પોતે છું. ગુરુકૃપા સિવાય આ મહારોગમાંથી બેઠા થવું અશક્ય હતું.”

ગુરુનિષ્ઠાનું ઉદાહરણ આપતાં ડૉ. ભિક્ષુજીએ કહ્યું : “શ્રી નૈષધભાઈ પાસેથી આપણે ઘણું શીખવાનું છે. તેમના જેવી ઊંચી ભાવના આપણામાં લાવવાની છે. પૂ. ગુરુજીનું કોઈપણ કાર્ય કરવા માટે શ્રી નૈષધભાઈ કોઈપણ સમયે હાજર હોય.” ત્યારબાદ છ મહિના કેનેડા પ્રવાસ કરી પરત આવેલા શ્રી દામોદરભાઈએ તેમના કેનેડાપ્રવાસના અનુભવો વર્ણવ્યા. પૂ. ગુરુજીના આગમન પહેલાં સૌએ ભજન અને ધૂન પ્રેમપૂર્વક ગાઈ. લગભગ ૬-૦૦ કલાકે પૂ. ગુરુદેવશ્રીનું આગમન થયું. તેઓશ્રીનાં સ્વાગત તથા આરતી પછી પૂ. શ્રીએ આશીર્વાચન આપ્યાં.

“આજે સવારે પૂ. શ્રી પાયલોટબાબા સાથે

ફોન ઉપર વાતચીત થઈ. તેઓ દસ વાગ્યે મળવા આવવાના હતા. તેઓ ૨.૩૦ વાગે મળવા આવ્યા. દસથી પંદર મિનિટ બેઠા.”

પૂ. ગુરુદેવે વાત આગળ ચલાવતાં કહ્યું કે, થોડા દિવસ પહેલાં પાયલોટબાબાના એક ભક્ત અમને મળવા આવ્યા હતા. તેઓ કહે કે, “હું કરોડોનો વેપાર કરતો હતો, પણ ત્યારે ગુરુસંતોના સાંનિધ્યમાં રહેવાનો બિલકુલ સમય રહેતો નહિ. હવે લાખોનો ધંધો કરું છું અને તેથી ગુરુસંતોના સંપર્કમાં પણ રહી શકું છું.”

ઉપરોક્ત વાત સાંભળીને મને આપણા ડૉ. ભિક્ષુજીની વાત યાદ આવી ગઈ. તેઓ બે દવાખાનાં ચલાવતા હતા. તેમને થયું : બે દવાખાનાં ચલાવીશ તો ગુરુજીની સેવાનો પૂરતો લાભ નહિ મળે. આમ લાગવાથી તેમણે એક દવાખાનું બંધ કરી દીધું. અત્યારે પણ શુક્રવાર અને મંગળવારે દવાખાનું એક સમય કરી નાખ્યું છે. ધન્ય છે આવા સાચી સમજણવાળા ગુરુભક્તોને !

સંતદર્શન

આ લેખક : પ્રવીણભાઈ શાહ

છએક મહિના પહેલાં પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવ, પૂજ્યશ્રી પાયલોટબાબાનું લખેલું એક પુસ્તક “હિમાલય બોલે છે” મને વાંચવા માટે આપ્યું હતું. પુસ્તક ઘણું જ રસપ્રદ હતું. પુસ્તક વાંચ્યા પછી મનમાં એવો ભાવ થયો કે, પાયલોટબાબાનાં દર્શન થાય તો કેવું સારું !

થોડા સમય પછી મને જાણવા મળ્યું કે, ઓક્ટોબર મહિનામાં શ્રી પાયલોટબાબા અમદાવાદમાં પધારવાના છે અને દસ દિવસનો અષ્ટમહાલક્ષ્મી હવનનો મોટો કાર્યક્રમ થવાનો છે. તારીખ ૨૧-૧૦-૨૦૧૦ના રોજથી દસ દિવસ માટે મેમનગરમાં હવનનો કાર્યક્રમ ચાલુ થયો. તારીખ ૨૫મીએ બપોરે ૩.૦૦ વાગે હું ત્યાં ગયો.

વિશાળ મંડપ હતો. મુખ્ય પ્રવેશદ્વારની જમણી બાજુએ યજ્ઞશાળા હતી. યજ્ઞશાળામાં ૧૦૦ હવનકુંડ હતા. દરેક કુંડ પર જેમણે નામ નોંધાવ્યાં હોય તે આહુતિ આપવા બેઠાં હતાં. સમયોરસ પ્લોટની ચાર દિશાઓ અને ચારખૂણાઓમાં એમ આઠ દેવીઓની મૂર્તિઓની સ્થાપના કરેલી હતી. યજ્ઞશાળાની વચ્ચેના ભાગમાં એક મોટો હવનકુંડ હતો. એ કુંડ પર બારથી ચૌદ માણસો આહુતિ આપવા બેસી શકે એવી ગોઠવણ કરી હતી. ત્યાં કેટલાક વિદેશી ભક્તો હાથમાં માળા રાખીને જપ કરતા હતા. કુંડની નજીક શ્રી પાયલોટબાબાની ગાદી - આસન હતું.

દૂરથી જ શ્રીપાયલોટબાબાનાં દર્શન થયાં.

બધા હવનકુંડની ફરતે ભક્તો પ્રદક્ષિણા કરી શકે એ રીતનો રસ્તો બનાવેલો હતો. મેં એક પ્રદક્ષિણા કરી. બાબાજીની ગાદીની નજીકથી પસાર થતાં તેઓશ્રીનાં નજીકથી દર્શન થયાં. એક હવનકુંડ પર ઓમ્પરિવારનાં મુ.શ્રી સવિતાબેન પ્રજાપતિ તેમનાં કુટુંબીજનો સાથે બેઠાં હતાં. તે પણ મળ્યાં. ત્યાંથી પછી બહાર આવીને એક પુરસી પર બેઠો.

હવનની વિધિ લગભગ અઢી કલાક ચાલી. શ્રી પાયલોટબાબા તેમના આસન આગળ એક કળશમાં આહુતિ આપવા માટેની સામગ્રી લઈને ઊભા હોય, બ્રાહ્મણો મંત્ર બોલે, શ્રી બાબાજી ખભે કળશ રાખીને પોતાની જગ્યાએ (પ્રદક્ષિણા કરતા હોય એમ ફરે) અને પછી ‘સ્વાહા’ બોલાય એટલે કળશમાંની આહુતિ હવનકુંડમાં પધરાવે. એકદમ અગ્નિ પ્રજ્વલિત થાય. ખૂબ ઊંચે સુધી ધૂમ્રસેરો ઊઠે. મોટા કુંડની આજુબાજુ બેઠેલાં ભક્તો એકદમ આઘાંખાઈ થઈ જાય. બીજા બધા કુંડો પર પણ એકસાથે સમૂહમાં આહુતિ અપાય... “સ્વાહા” ! આનંદ આનંદ થઈ જાય !

૫-૩૦ વાગ્યે હવન સંપન્ન થયો. શ્રી બાબાજી યજ્ઞશાળાની બહાર “ગુરુકુટીર”માં આવીને બેઠા. ૨૦-૨૫ ભક્તો તેમની આજુબાજુ બેઠાં. ત્યાં તેઓશ્રીની નજીક બેસવાનો મને પણ લાભ મળ્યો. મારે કંઈ પૂછવાની કે જાણવાની ઈચ્છા ન હતી. પરમપૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી (યોગભિક્ષુ)ની કૃપાથી સર્વવાતે સમાધાન રહે છે. એટલે કાંઈ શંકા કે જિજ્ઞાસા જેવું કંઈ રહેતું નથી. પૂજ્યશ્રી બાબાજીનાં ખૂબ નજીકથી દર્શન કરીને આનંદ આનંદ થઈ ગયો.

તારીખ ૨૯-૧૦-૨૦૧૦ના રોજ ઓમ્પરિવારના એક ભાઈ સાથે ફરીથી ત્યાં જવાનો મોકો મળ્યો. આ વખતે સવારે ૧૦-૩૦ વાગ્યે ત્યાં પહોંચ્યા. શ્રી પાયલોટબાબા એમની ગાદી પર બિરાજમાન હતા. દૈવીશક્તિઓની આવાહનની વિધિ

ચાલતી હતી. અમે યજ્ઞશાળાની બહાર પુરસીમાં બેઠા.

થોડીવાર પછી યજ્ઞશાળાનું સંચાલન કરતાં બહેન - પૂજ્ય માતાજી અમારી પાસે આવ્યાં. અમને કહે : “આપકો હવનમાં બેઠના હો તો ચલો; પૈસા નહીં લેંગે ! જો લોગ કો હવનમાં બેઠનેકી ઈચ્છા હોતી હું લેકિન પૈસો કે કારણ - યા તો અગર દુસરી કોઈ વજહસે નહીં બૈઠ સકતે, હમ ઉસે મૌકા દેતે હું !” એમ કહીને પૂજ્ય માતાજી અમને દોરીને યજ્ઞશાળામાં લઈ ગયાં. મેં કહ્યું : “હમારે ઓમ્પરિવારકી એક માતાજી હવનમાં બેઠે હૈ. ત્રીન દિન પહેલે મેં આયા થા. ઉનસે મીલા થા, કાર્યક્રમમાં બહુત આનંદ આયા તો આજ ફિર સે આયા હું !”

માતાજીએ કહ્યું : “એ તો અચ્છા હૈ.”

સવિતાબેન એમના પરિવાર સાથે એક હવનકુંડ પર બેઠાં હતાં. અમને નજીકના એક કુંડ પર હવન કરવા બેસાડ્યા.

દૈવીશક્તિઓનું આવાહન - આગમન - સ્થાપના અને પૂજન-અર્ચનની વિધિ લગભગ બે-અઢી કલાક ચાલી. અનાયાસે જ બધો લાભ મળ્યો. પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવની કૃપા જ કહેવાય !

એક વાગ્યો હતો. વિશ્રામનો સમય હતો. મુ. શ્રી સવિતાબહેને, પૂજ્ય શ્રી ગુરુદેવ માટે એક સીડી (CD) ખરીદી હતી અને મારે તે ધર્મભેદમાં શ્રી ગુરુજીને પહોંચાડવાની હતી. સીડી (CD) લઈને હું પૂજ્યશ્રી માતાજી પાસે ગયો. શ્રી સવિતાબહેન અને શ્રી ભાઈલાલભાઈ સોની મારી સાથે જ હતાં. સવિતાબહેને માતાજીને કહ્યું : અમારા ગુરુભાઈ અત્યારે સીડી (CD) લઈને શ્રી ગુરુદેવ (યોગભિક્ષુ)ને આપવા માટે જાય છે, તો એમને બાબાજી પાસે લઈ જાઓ.

પૂજ્ય માતાજી સીડી (CD) હાથમાં લઈને અમને હવનકુંડ પાસે, બાબાજી એમની ગાદી પર

બિરાજમાન હતા ત્યાં લઈ ગયાં. માતાજીએ સીડી (CD) બાબાજીને આપી. હું પગે લાગ્યો. બાબાજીએ હાથ ઊંચો કરીને આશીર્વાદ આપ્યા.

માતાજી કહે : “અરે ! યે સવિતાબેન કે ગુરુભાઈ હૈ ! ઔર યહ સીડી (CD) લેકર અભી ગુરુજી કે (યોગભિક્ષુજી કે) પાસ જા રહેં હૈ, તો ઉન્હેં આશીર્વાદ દો !”

શ્રી પાયલોટબાબા ગાદી પર બેઠા થઈ ગયા.

સીડી (CD) હાથમાં લીધી. તેના પર આગળ-પાછળ ત્રણેકવાર હાથ ફેરવ્યો અને પછી મારા માથા પર હાથ મૂકીને હાથનાં આંગળાં ત્રણચાર વાર ફેરવ્યાં. પછી સીડી (CD) મને પાછી આપી. મને તો એકદમ આનંદ આનંદ થઈ ગયો. ભાવવિભોર થઈ ગયો.

અમે સીડી (CD) લઈને બધાંની રજા લઈને ત્યાંથી નીકળી ગયા.

સત્યધર્મગુરુદેવકી જય.

“ધર્મમેઘ”માં હિમાલયના સિદ્ધયોગી -

પૂજ્ય શ્રી પાયલોટબાબા પધાર્યા

આલેખક : પ્રવીણભાઈ શાહ

આસો વદ દશમ - તારીખ ૦૧-૧૧-૨૦૧૦. આજે ઓમ્ગુરુદેવ જયંતી હતી- પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવનો જન્મ દિવસ.

પૂજ્યશ્રી ગુરુદેવે કહ્યું : ગુરુપૂર્ણિમા અને ઓમ્જયંતીના દિવસે સવારથી જ ભક્તોના - ગુરુપ્રેમીઓના ફોન આવવાના ચાલુ થઈ જાય. બહારગામથી અને વિદેશથી સંદેશાઓ આવે. એમાં શુભેચ્છા હોય - શુભ કામના હોય.

આજે પહેલો ફોન શ્રી પાયલોટબાબાનો આવ્યો ! કેવું કહેવાય ! તેમણે જન્મદિવસની શુભેચ્છા પાઠવી. પછી તો એક પછી એક ભક્તોના ફોન ચાલુ થઈ ગયા. મનમાં એમ થયું કે, શ્રી પાયલોટબાબાનો ફોન આવી ગયો એટલે રૂબરૂ મળવા તો નહિ જ આવે. ત્યાં ૧૦-૦૦ વાગ્યે આપણા નજીકના એક ભાઈનો ફોન આવ્યો કે, પૂજ્ય બાબાજીને લઈને અમે લગભગ ૧૨-૦૦ વાગ્યે આપની પાસે આવીશું. આપણા ઓમ્પરિવારના ઓમ્જયંતીના કાર્યક્રમમાં જવા માટે આશરે ૨-૩૦ વાગ્યે નીકળવાનું હતું. જે થાય એ ખરું !

એમ કરતાં કરતાં લગભગ ૨-૩૦ વાગે શ્રી

પાયલોટબાબા “ધર્મમેઘ”માં પધાર્યા. આપણે સ્વાગત કર્યું. પરસ્પર નમો નારાયણ કર્યા. આપણે જે ભેટપ્રસાદી આપવાની હતી તે આપી. બોલવાનું બહુ ઓછું. મુખ પરના ભાવ ધીરગંભીર. કહે : “આજ કા દિન આપસે મીલને કા નક્કી થા”. થોડીવાર બેસીને પછી પ્રસ્થાન કર્યું. થોડે સુધી વળાવવા ગયા. મુલાકાત સંપન્ન થઈ.

તેઓશ્રીના ગયા પછી ધ્યાનમાં આવ્યું કે એમના માટે જે મોજડી ભેટ આપવા ખાસ કાઢીને રાખી હતી એ તો આપવાનું ભુલાઈ ગયું. તુરત જ એક ભાઈને એ મોજડી લઈને, શ્રી બાબાજીનો મણિનગરમાં જ્યાં ઉતારો હતો ત્યાં મોકલ્યા. એ ભાઈ મોજડી લઈને ત્યાં પહોંચ્યા ત્યારે, શ્રી પાયલોટબાબા તો પ્રસાદ લઈને એમના રૂમમાં આરામ કરવા પધારી ગયા હતા. બાબાજીની સેવામાં આપણા એક ગુરુપ્રેમી-સ્નેહી ત્યાં ઉપસ્થિત હતા. મોજડી એમને સોંપી. બે-અઢી કલાક પછી એ ગુરુપ્રેમી ભાઈનો ફોન આવ્યો કે, બાબાજીએ મોજડી પગમાં પહેરી જોઈ. બરાબર બેસી ગઈ છે અને પગમાં પહેરેલી જ રાખી છે. જૂની મોજડી થેલીમાં મૂકી દીધી છે. મોજડી તેઓને ખૂબ જ ગમી.

સત્યધર્મગુરુદેવ કી જય.

સર્વની ઉન્નતિમાં જ આપણી ઉન્નતિ

યોગભિક્ષુ

સૌ કોઈ પૂર્ણ આરોગ્ય, દીર્ઘ જીવન, અમરપણું અને સદાયૈવન ઈચ્છે છે. દીર્ઘકાળથી, આ બધું મેળવવા વિશ્વના વિશેષજ્ઞો ફાંફાં મારી રહ્યા છે, અનંત પ્રયોગો કરી રહ્યા છે, આકાશ-પાતાળ એક કરી રહ્યા છે, કરવાનું અને ન કરવાનું કરી રહ્યા છે. માનવતાની મર્યાદાઓને પણ ભયંકર નિર્દયપણે ફેંકી દઈને આ બધું મેળવવા તેમણે આંધળી દોટ મૂકી છે. સદીઓના અખતરાઓ પછી પણ એ દોટ મૃગજળ પાછળની દોટ સાબિત થઈ છે, છતાંય એ દોટ વધુ ને વધુ વેગવંતી જ થતી જાય છે. પથીઓ, પદ્ધતિઓ અને પ્રયોગોના તો રાફડા ફાટ્યા છે. તેમ છતાં, હજુ સુધી કોઈ અપવાદ બાદ કરતાં, નિરામય સો વર્ષના આયુવાળું કોઈ દેખાતું નથી. અને તે અપવાદો પણ છાપામાં જ વાંચવામાં આવે છે, કોઈ નજરે દેખાતું નથી.

કોઈ મનુષ્ય અસામાન્ય રીતે જીવે, અતિસંયમ-નિયમપૂર્વક જીવે, અખંડ-આરોગ્ય અને દીર્ઘ જીવન પ્રાપ્ત કરવા માટે અતિયોક્સાઈ અને સંભાળપૂર્વક જીવે, તોપણ તેનામાં સામાન્ય મનુષ્ય કરતાં સાધારણ જ અસામાન્યપણું જોવામાં આવે છે.

પંચમહાભૂતના જે સામાન્ય ધર્મો-નિયમો - બચપન, યુવાની, રોગ, જરા અને મૃત્યુનું ઉલ્લંઘન, કહેવાતા અવતારી અને યુગપુરુષો પણ કરી શક્યા નથી. તે બધું તો કુદરતી છે, કુદરતાધીન છે. કુદરત તે રીતે આપણું કલ્યાણ જ કરે છે. કુદરતના સનાતન નિયમોને સહજતાથી અને સહર્ષ આધીન થઈ જવું તે જ બુદ્ધિમાની છે.

કુદરતની મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરવું અશક્ય છે. પણ, માની લઈએ કે કોઈ મનુષ્ય આરોગ્યની અત્યંત

સંભાળ રાખીને સો-બસો વર્ષ જીવે તો તેથી તેને શું સુખ મળી જવાનું? અરે! સુખ કેવું? ઉપરથી દુઃખના ઢગલામાં દટાઈ જવાનું! તેતો સો બસો વર્ષનો દીર્ઘાયુ થયો, પણ તે વખતે તેનાં પરિજનો-આત્મજનો, એ બધાં તો સામાન્ય આયુવાળાં હતાં તેથી તેમાંથી કોઈ બચ્યું નહોતું. પત્ની, બાળકો, ભાઈ, બહેન, કાકા, મામા, આગેશીપાડોશી, સ્નેહી-મિત્ર બધાં જ મરી પરવાર્યાં હતાં. આખો સમાજ બદલાઈ ગયો હતો; બધાં મૂલ્યો પરિવર્તિત થઈ ગયાં હતાં; માન્યતાઓ, રીત-રિવાજો બધું જ બદલાઈ ગયું હતું. તે વખતે તેની પાસે “મારું” કહેવાય તેવું કોઈ નહોતું. પોતાની પછીની આઠમી-દશમી પેઢીમાં તે જીવતો હતો. તેની સામે કોઈ જોતું જ નહોતું, અને જોતું હતું તે તેને એક જોકર તરીકે, વિચિત્ર પ્રાણી તરીકે જ જોતું હતું. તેના પોતાના અને દશમી પેઢીના આદર્શોમાં આસમાન-જમીનનો ફરક પડી ગયો હતો. ક્યારેક તો તેને ગાંઝો સમજીને બાળકો હેરાન પણ કરતાં હતાં. પોતાનામાં અને દશમી પેઢીના માણસોના સ્વભાવમાં, આકારપ્રકારમાં, ખાનપાનમાં, વિકાર-વિચારમાં સંપૂર્ણ વિરોધાભાસ આવી ગયો હતો. ઘરમાં કે વનમાં, ક્યાંય તેના માટે સ્થાન નહોતું. કોઈ તો તેને પ્રદર્શનની વસ્તુ ગણતા હતા ! પોતે પ્રચંડ પુરુષાર્થ કરીને મેળવેલ વ્યક્તિગત દીર્ઘાયુ હવે તેને અકારું લાગતું હતું. “એક વ્યક્તિની નહીં, પણ આખા સમાજની ઉન્નતિ થવી જોઈએ” તે, મહાજનોની રહસ્યમયી વાતની સાત્યતા તેને અત્યારે મોડેમોડે પણ સમજાણી હતી.

પોતાની આઠમી-દશમી પેઢીમાં પોતે સૌને સંપૂર્ણ પરાયો, જંગલી અને પ્રદર્શનની વસ્તુ જેવો લાગી રહ્યો

હોવાથી હવે તેને જલદી મરી જવું છે, પણ મરી શકાતું નથી. કારણ કે, પ્રચંડ પુરુષાર્થ કરીને મેળવેલી તંદુરસ્તીને કારણે અત્યારે પણ તેનાં હૃદય, ફેફસાં તથા સર્વાંગ ખૂબ તંદુરસ્ત અને મજબૂત છે. આ તંદુરસ્તી મેળવવા માટે તેણે જે પ્રચંડ પુરુષાર્થ કરેલો, તે પુરુષાર્થ તેને તે વખતે અતિગૌરવમય લાગેલો; પણ અત્યારે ? અત્યારે તેને તે પુરુષાર્થ ગૌરવને બદલે શરમજનક અને સમયના બગાડ બરોબર લાગી રહ્યો છે. કેમકે, તેને હવે આ અકારા, ઉપેક્ષિત જીવનમાંથી જલદી છૂટી જવું છે; પણ મજબૂત શરીર-બંધારણ અને મક્કમતાપૂર્વકના સંયમ-નિયમના પાલનના કારણે મળેલ મજબૂતી શરીરનું રક્ષણ કરી રહી છે ! કેવી પરિસ્થિતિ ! કેવો વિરોધાભાસ !

“સર્વનાં સુખ-સગવડ-શાંતિમાં જ આપણાં પણ સુખ-સગવડ-શાંતિ સમાયેલાં છે” તે ગુહ્ય, સૂક્ષ્મ, રહસ્યને ખૂબ સારી રીતે સમજવું અને આચરણમાં મૂકવું જોઈએ” એ જ આ આખા લેખનો સાર છે.

શરીરમાં પણ સર્વાંગ-વિકાસ થાય તો જ સુખ મળે. હાથ, પગ, છાતી કે પેટ વગેરે અમુક જ અંગનો અતિવિકાસ થઈ જાય અને બીજાં બધાં અંગો નિર્બળ રહે તો શું સુખ મળે ? કાંઈ જ નહીં. ઉપરથી નિર્બળ અંગ ત્રાસી જાય અને થાકી જાય અને તેથી દુઃખની જ પ્રાપ્તિ થાય. ધારો કે, બન્ને હાથને ખૂબ કેળવીને એવા મજબૂત અને મસલ્સવાળા બનાવી દઈએ કે એક એક હાથ મણ-મણનો થઈ જાય. તો, પગ તેનો ભાર જ ન ઉપાડી શકે અને બીજાં અંગો પણ ત્રાસી જાય. બધાં અંગો મળીને શરીર છે, તેથી બધાં જ અંગોનો એકસાથે વિકાસ થાય તો જ એ વિકાસ સાચો અને સાર્થક કહેવાય.

બધાં અંગો મળીને શરીરનું અસ્તિત્વ છે. બધાં શરીરો (મનુષ્યો) મળીને સમાજનું અસ્તિત્વ છે. બધા સમાજો મળીને ગામ, શહેર, રાષ્ટ્ર અને વિશ્વનું અસ્તિત્વ છે તેથી એક વ્યક્તિના સુખદુઃખની અસર પણ

સમસ્ત વિશ્વ પર થવાની જ.

શું વડાઈ ? યજ્ઞ પર્વત, પોતાનો જ ભાર લઈને; શું વડાઈ ? પાર થયા, પોતાની જ નાવ ચલવીને; ઝેર-અમૃત ભરેલી ધરતી, તેને જ શીશ નમાવે છે; “ભિક્ષુ” બની, નીચા નમી, પડતાને જે ઊંચકી લે છે.

જીવન કેવી રીતે જીવવું જોઈએ એ બાબતનાં ગુપ્ત રહસ્યોનો તો ઉપરની ચાર લીટીઓમાં જાણે ગાગરમાં સાગર ભરી દીધો છે.

નીચેની લીટીઓ પણ આપણને ખૂબ સાવધાન કરે છે. તેમાં મહાનુભાવોએ પોતાનો જીવનસાર આ રીતે રજૂ કર્યો છે :

રહો ન ભૂલ કે કભી, મદાંધ તુચ્છ વિત્તમેં;
સનાથ જાન આપ ક્રો, કરો ન ગર્વ ચિત્તમેં;
અનાથ કૌન હે યહાં ? ત્રિલોકીનાથ સાથ હે;
દયાલુ દિનબંધુ કે, બડે વિશાલ હાથ હે;
અનીવ ભાગ્યહીન હૈ, અધીર ભાવ જો ભરે,
વહી મનુષ્ય હૈ કિ જો મનુષ્ય કે લિએ મરે.

લોકકલ્યાણવ્રતી એવા સ્વ. ડૉ. શ્રી સુરેશ જવેરી (એમ.આર.સી.પી., લંડન અને “અખિલ ભારતીય હિંસાનિવારણ સંઘ”ના અધ્યક્ષ)ની યાદ અત્યારે તાજ થાય છે. ક્યારેક તેઓ અમને પત્ર દ્વારા શુભેચ્છા પાઠવતા કે ‘શાંત જીવ શરદ:’. તેમના લાગણીભીના હૃદયમાંથી આવી શુભેચ્છા પામીને અમે પુલકિત થઈ જતા. પ્રતિ-ઉત્તરમાં અમે લખતા કે,

આપની શુભેચ્છા સાચી પડે ત્યારે જો આપની હાજરી-હયાતી હોય તો જ આનંદ થાય. આત્મીય જનોની હયાતી વિનાનું દીર્ઘ જીવન તો અકારું થઈ પડે. તેમણે આપેલી શુભેચ્છાની યાદરૂપે તેઓ હજુ હયાત જ છે.

દોમદોમ સાહ્યબી સાથે સાત માળના મહેલમાં આપણે રહેતા હોઈએ અને આપણી ચારેબાજુ ઝૂંપડપટ્ટી

હોય તો ? તો ધીમે ધીમે આપણે એ ઝૂંપડાંવાસીઓની ઈર્ષ્યાને પાત્ર બનતા જઈએ. આપણી અજ્ઞાનતાના કારણે, ઝૂંપડાંપટ્ટી વચ્ચેનો આપણો મહેલ આપણા અહંકારને પોષણ આપતો રહે. પણ, એ અહંકારનાં ચીંથરાં ત્યારે ઊંડે કે જ્યારે રાત્રે આપણા મહેલમાં ચોર ઘૂસે અને આપણે મદદ-મદદની બૂમો પાડતા રહીએ અને છતાંય બાજુમાંથી કોઈ મદદ ન આવે અને ચોર પોતાનું ધાર્યું કરીને સુખશાંતિથી ચાલ્યો જાય. અથવા તો આપણે આપણા મહેલની બહાર નીકળીએ ત્યારે બેચાર ગુંડાઓ ચપ્પુ બતાવીને આપણી આડા ઊભા રહે અને ત્યારે આપણે મદદની બૂમ પાડીએ ત્યારે ઝૂંપડાંમાંથી કોઈ મદદ ન આવે અને ઉપરથી, પોતાનાં આંગણાંમાં ઊભા ઊભા આપણને માર ખાતા જોઈને સૌ હસે ! આવાં તો અનેક દૃષ્ટાંતો આપી શકાય.

બીજા દુર્ગુણોની સાથે ઈર્ષ્યા એ પણ મનુષ્યનો જન્મજાત સ્વભાવ છે. મહર્ષિ પતંજલિએ કહ્યું છે કે, સુખીજનો સાથે મૈત્રીની ભાવના રાખવી. તેમને શા માટે

આમ કહેવું પડ્યું ? કારણ કે, તેઓ જાણે છે કે પોતાનાથી વધુ સુખિયા તરફ ઈર્ષ્યા કરવાનો મનુષ્યસ્વભાવ જ છે. એક પરિવારમાં પણ અંદરોઅંદર પરસ્પર સૂક્ષ્મ ઈર્ષ્યા થતી હોય છે. આ વાત વધુ આગળ ચલાવીએ તો, જેને ઉન્નત કરવાનો આપણે પ્રયત્ન કરતા હોઈએ છીએ તે ઉન્નત થઈ જાય પછી આપણામાં જ - જો સાવધાન ન રહીએ તો - તેના તરફ ઈર્ષ્યા ઉત્પન્ન થઈ જવાની સંભાવના ખરી.

સ્વભાવગત ઈર્ષ્યાની ચોટથી બચી જવાય એ માટે સૌની ઉન્નતિ થવી જોઈએ. આધ્યાત્મિક અને ભૌતિક બન્ને દૃષ્ટિએ જોતાં પણ સૌની ઉન્નતિ એકસાથે થાય તો જ સુખશાંતિ પ્રાપ્ત થાય. માટે જ મહાન મનીષીઓએ કહ્યું છે કે,

“ફક્ત પોતાની ઉન્નતિમાં જ સંતોષ ન માનતાં સર્વની ઉન્નતિ થાય તેવા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ.”

- પ. પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી રચિત
વીજળીના ઝબકારેમાંથી સાભાર

● ખોટું કામ કેમ નથી કરતાં ? ●

- **કભાઈ** ખોટું કામ એટલે નથી કરતા કે તેમને ખોટું કામ કરવાનો લાલચભર્યો મોકો જ નથી મળતો.
- **ખભાઈ** ખોટું કામ એટલે નથી કરતા કે તેમને કાયદાથી દંડાવાની બીક છે.
- **ગભાઈ** ખોટું કામ એટલે નથી કરતા કે તેમને કુદરતના કાનૂનની-કર્મના નિયમની બીક છે.
- **દભાઈ** ખોટું કામ એટલે નથી કરતા કે તેમને સાચી સમજણ છે. સાચું-સારું કામ કરવું તે તો તેમનો સ્વભાવ જ છે.

ઉપરોક્ત ચારેમાંથી **દભાઈ**ની સ્થિતિ ખૂબ ઊંચી કહેવાય, કેમ કે,

કભાઈ જ્યારે મોટી લાલચ આવે ત્યારે લપસી પડવાના. **ખભાઈ** જ્યારે કાયદાની બીક નહીં રહે ત્યારે અને **ગભાઈ** જ્યારે કુદરતના કાનૂનને ભૂલી જાય છે ત્યારે લપસી પડે છે. હેરાન થાય છે, પણ **દભાઈ** કાયમ જ અટલ રહે છે, તેથી તેમની શાંતિ પણ અટલ રહે છે. ધન્ય છે તેવા ધૈર્યવાન મહાપુરુષોને કે તેમનો મનુષ્ય-જન્મ સફળ થયો !

- યોગભિક્ષુ

● ટ્રસ્ટ, ટ્રસ્ટીઓ અને આધ્યાત્મિક વડા ●

ટ્રસ્ટનો આત્મા તેના ટ્રસ્ટીઓ છે. આધ્યાત્મિક ટ્રસ્ટની સફળતા - સાર્થકતા શાના પર છે ? લોકો તેને વિશ્વાસની નજરે - સન્માનની નજરે - પ્રતિષ્ઠાની નજરે જુએ તે પર. નહીં કે, તેની પાસે કેટલા રૂપિયા છે તે પર. તેની પાસે સ્થૂળ સંપત્તિ કેટલી છે તે વાત તો બીજા કે ત્રીજા નંબરે આવી શકે.

ઉપરોક્ત પ્રકારનું ટ્રસ્ટ ત્યારે જ બની શકે છે કે જ્યારે તેના ટ્રસ્ટીઓ તે પ્રકારના હોય, અર્થાત્ આંતરિક - આધ્યાત્મિક સૂઝબૂઝવાળા હોય અને બાહ્ય રીતે પણ સરળ, સાધુસ્વભાવવાળા અને સાદાઈયુક્ત હોય; આંતરિક સત્ત્વસંપત્તિ તથા બુદ્ધિચાતુર્યથી ભરપૂર હોય, છતાં ધીર-ગંભીર હોય. છીછરાપણું કે આછકલાપણું તો તેમનામાંથી ગોત્યું પણ ન મળે.

ટ્રસ્ટીઓથી ટ્રસ્ટનું કોઈ અલગ અસ્તિત્વ જ નથી. જેમ, દેશ એટલે દેશની જનતા તેમ, 'ટ્રસ્ટ એટલે તેના ટ્રસ્ટીઓ.' સાચા ટ્રસ્ટીઓને તો પોતાના કલ્યાણ માટે કોઈ બીજી અલગ સાધના કરવાની પણ જરૂરત નથી રહેતી. સદાસર્વદા ટ્રસ્ટના સદ્ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવામાં, તે ઉદ્દેશ્યો સાથે - માટે તેમનું મન એટલું બધું મળેલું રહે છે, તેમનું તન એટલું બધું તન્મય રહે છે, તેમનું ધન એટલું બધું ધસમસતું રહે છે કે પછી તેમના તન - મન - ધનનો દુરોપયોગ થવાનો કોઈ અવકાશ જ નથી રહેતો - કોઈ સંભવ જ નથી હોતો. ધન્ય છે આવા ટ્રસ્ટીઓને ! તેમના પર સદા ઓમ્ ભગવાનની આશિષ વરસી રહી છે.

આધ્યાત્મિક વડા એ તો છત્રછાયા બરાબર છે. તેમને પ્રેરણામૂર્તિ બનાવીને આધ્યાત્મિક રણમેદાનમાં અથક અને અણનમ રીતે ઝૂઝી શકાય છે. જેમ, પુત્રો મોટા થઈ ગયા પછી પોતાની જવાબદારી, વ્યવહાર, કારોબાર વગેરે પોતે સંભાળતા હોય છે; તેમને તે માટે પિતાની સીધેસીધી મદદની કે મંજૂરીની આવશ્યકતા નથી હોતી; છતાં પણ પિતાની છત્રછાયા અને હૂંફથી પુત્રો શ્રદ્ધાયુક્ત થઈને ઉત્સાહપૂર્વક પોતાની જવાબદારીઓ નિભાવ્યે જતા હોય છે. પિતા પણ શ્રદ્ધા-પ્રેમપૂર્વક સૌ ઉપર હૂંફ વરસાવતા હોય છે. પિતાને પુત્રોનાં કરેલાં કાર્યો, જવાબદારીઓ, આવકજીવક વગેરેની ઝીણી ઝીણી બાબતોમાં માથું મારવાની ઈચ્છાએ નથી હોતી કે જરૂરતે નથી જણાતી, અને વળી, જો મારા જેવો કોઈ અભણ પિતા હોય તો પુત્રો આવકજીવકના આંકડા રજૂ કરે છે તોપણ તેને કાંઈ ખબર પડતી નથી.

પિતાના એ પ્રયત્ન સતત ચાલુ જ હોય છે કે પુત્રોમાં જે કાંઈ કમી હોય તે પૂર્ણ થાય અને તેઓ વધુમાં વધુ આદર્શ બને. પુત્રોને ખબર પણ ના પડે તે રીતે પિતા પોતાનું આ કાર્ય કરતા હોય છે. પરંતુ, પિતાનું મુખ્ય કામ તો તે હોય છે કે, પોતાની સતત હૂંફ આપીને પુત્રોમાંથી અનાથપણાનો ભાવ કાઢી નાખીને સનાથપણાનો ભાવ ભરી દેવો.

આધ્યાત્મિક વડા પણ આવું જ કાર્ય કરતા હોય છે.

- યોગભિક્ષુ

● ઓમ્ પરિવારની વેબસાઈટ ●

પૂજ્ય ગુરુદેવ,

ઓમ્પરિવારની વેબસાઈટ જોવાનો લાભ મળ્યો. જોઈને ખૂબ આનંદ થયો. ઓમ્પરિવારના યુવાન સ્વયંસેવકોએ પૂજ્ય ગુરુદેવને સાઈબર દુનિયામાં રજૂ કરીને સાઈબર દુનિયાને પૂ. ગુરુદેવનો લાભ આપ્યો તે જોઈને ખૂબ પ્રેરણા મળી અને આનંદ થયો. વેબસાઈટના કાર્યમાં જોડાયેલા સ્વયંસેવકોને હૃદયપૂર્વકના અભિનંદન.

જય ઓમ્ ગુરુદેવ, જયનારાયણ. નૈષધ વ્યાસના સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામ.

Web. : www.aumparivar.com